

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında 6 Kasım 1989 Tarih Ve 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifimiz Ektedir.

Gereğini arz ederiz.

A. Müfit YETKİN

Şanlıurfa Milletvekili

2.- Ahmet UZER	Gaziantep Milletvekili
3.- Yekta HAYDAROĞLU	Van Milletvekili
4.- D. Mehmet KASTEL	Osmaniye Milletvekili
5.- Mahmut KAPLAN	Şanlıurfa Milletvekili
6.- Veli KAYA	Kilis Milletvekili
7.- Mehmet SARI	Gaziantep Milletvekili
8.- Zülfü DEMİRBAĞ	Elazığ Milletvekili
9.- A. Veli SEYDA	Şırnak Milletvekili
10.- Mehmet Faruk BAYRAK	Şanlıurfa Milletvekili
11.- Mehdi EKER	Diyarbakır Milletvekili
12.- İrfan Rıza YAZICIOĞLU	Diyarbakır Milletvekili
13.- M. İhsan ARSLAN	Diyarbakır Milletvekili
14.- Mehmet ÖZLEK	Şanlıurfa Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Başlangıçta bir su ve toprak kaynakları geliştirme programı olarak planlanan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), 1989 yılında GAP Master Planı'nın hazırlanması ile tarım, sanayi, ulaştırma ve haberleşme, turizm gibi ekonomik sektörlerin yanı sıra eğitim, sağlık, konut, kırsal ve kentsel altyapı gibi sosyal sektör yatırımlarını da içerisine alan entegre, bölgesel bir kalkınma projesine dönüşmüştür. Bu çerçevede çeşitli kurumlar tarafından farklı sektörlerde yürütülmesi öngörülen yatırımların birbiriyle eşzamanlı ve koordineli olarak gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle 1989 yılında 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı kurulmuş ve bölgesel kalkınmayı planlamak, yönlendirmek, izlemek ve kuruluşlararası koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmiştir.

GAP'ın temel hedefi bölgesel kalkınmanın sağlanması, bölgeler arası farklılıkların giderilmesi, bölgede ekonomik ve sosyal koşulların geliştirilerek yöre halkının refah düzeyinin ve yaşam standardının yükseltilmesidir.

Master Plan kapsamında 2005'te tamamlanması hedeflenen GAP ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 1.7 milyon hektar alanın sulanması mümkün olacak, yılda 27 milyar kilovat-saat hidroelektrik enerji üretimi sağlanacak, kişi başına gelir % 209 oranında artacak, 3.8 milyon kişi istihdam olanağına sahip olacak ve GSBH'da % 445 artış gerçekleşecektir.

Ancak, GAP Master Planı'nın yapımından bu yana geçen sürede Bölge'de ve Türkiye'de plan kapsamındaki varsayımlara uymayan önemli gelişmeler meydana gelmiş ve Master Plan hedeflerinden önemli ölçüde sapmalar olmuştur. GAP Master Planı'nın hedef yılı olan 2005'e gelindiğinde proje genelinde nakdi gerçekleşme ancak yüzde 52'ye ulaşmıştır. Enerji sektöründe nakdi gerçekleşme % 80, tarım sektöründe % 21, ulaştırma-haberleşme sektöründe % 38, sanayi, kırsal ve kentsel altyapı yatırımlarının yer aldığı hizmetler sektöründe ise % 87 düzeyindedir. Fiziki gerçekleşme açısından bakıldığında enerji yatırımlarının % 73 düzeyinde tamamlandığı, ancak, kalkınmanın itici gücü olan sulama yatırımlarının % 13 düzeyinde ulaşabildiği görülmektedir.

Diğer yandan, Haziran 1998'de alınan Bakanlar Kurulu kararı ile GAP'taki tüm yatırımların tamamlanması için 2010 hedef yılı olarak belirlenmiş ve GAP'ın tüm sektörel bileşenleriyle birlikte öngörülen tarihte tamamlanması için gerekli koordinasyon ve planlama görevi GAP İdaresi'ne verilmiştir. Böylece, 1989 yılından farklı olarak, insani gelişmeyi öncelikli hedef kabul eden GAP Bölge Kalkınma Planı, sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı doğrultusunda ve çeşitli kesimlerden paydaşların etkin katılımıyla hazırlanmıştır. Hazırlanan GAP Bölge Kalkınma Planı (BKP) 6.11.2002 tarihli ve 2002/48 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir.

Ulusal kalkınma hedeflerine de önemli ölçüde katkı sağlayacak olan bölge kalkınmasının gerçekleştirilmesi, şimdiye kadar yürütülen projeler için yapılan harcamanın getirisinin elde edilebilmesi, yöre insanının sosyal ve ekonomik yaşam koşullarının öncelik ve ivedilikle iyileştirilmesi için GAP'ın tamamlanması büyük önem taşımaktadır.

Güneydoğu Anadolu Projesi, uluslar arası platformlarda da suya dayalı bir kalkınma projesi olarak benzerleri arasında örnek gösterilmekte ve özellikle sürdürülebilir insani gelişmeye yönelik uygulamaları ile ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede GAP Bölge Kalkınma İdaresi,

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Avrupa Birliği ile ortak projeler yürütmektedir.

GAP İdaresi'nin, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile birlikte ve İsviçre Hükümeti'nin de finansman katkısıyla 1997 yılından beri yürütmekte olduğu, 33 projeden oluşan "GAP Sürdürülebilir Kalkınma Programı"nın ikinci aşamasına geçilmiş olup, programın bitiş yılı 2007 olarak belirlenmiştir.

Avrupa Birliği (AB) ile birlikte 2002 yılında yürütülmeye başlanan ve üç bileşenden oluşan toplam 47 milyon Euro tutarındaki GAP Bölgesel Kalkınma Programı'nın da 2007 yılında bitirilmesi öngörülmüştür. Program, Bölge nüfusunun ekonomik ve sosyal koşullarının iyileştirilmesini hedeflemekte; aynı zamanda bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, üreticilerin kapasitelerinin geliştirilmesi, istihdamın artırılması, sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanması gibi ulusal program hedeflerini de önemli ölçüde desteklemektedir. Kırsal Kalkınma Projesi ile kırsal alanda sürdürülebilir gelir yaratmak amacıyla fakirliğin azaltılması ve istihdam olanaklarının artırılması amaçlanmıştır. Kültürel Mirasın Geliştirilmesi Projesi ile GAP Bölgesi'nde AB standartlarına uygun entegre "Kültürel Miras Stratejisi"nin hazırlanması ve uygulanması için bölgesel ve ulusal kapasitenin oluşturulması amaçlanmıştır. Bölge'nin ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet gücünün artırılmasını hedefleyen Küçük ve Orta Ölçekli Girişimcileri Destekleme Projesi UNDP ile birlikte yürütülmektedir.

AB'ye uyum süreci çerçevesinde, bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilmesi, bölge kaynaklarının etkin ve verimli kullanımının sağlanması amacıyla ülke genelinde 26 bölge kalkınma ajansı kurulması öngörülmekte olup, yasa tasarısı hazırlanmıştır. Ancak, bu ajansların da kurulmaları, yapılanmaları, faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütebilmeleri için bir uyum sürecine ihtiyaçları vardır.

Sonuç olarak GAP, uluslar arası platformlarda insan odaklı, sürdürülebilir bir kalkınma projesi olarak örnek gösterilmekte ve uygulamaları ile övgü almaktadır. GAP İdaresi, uluslar arası kuruluşlar tarafından GAP'ın koordinasyonundan sorumlu bir kurum olarak muhatap alınmaktadır.

GAP henüz tamamlanmamıştır. 4 Haziran 1998 tarihli Bakanlar Kurulu toplantısında GAP'ın 2010 yılında tamamlanması kararı alınmış ve 1998/21 sayılı genelge ile GAP'ın tüm bileşenleri ile tamamlanmasına yönelik planlama ve programlama çalışmalarını yürütme görevi GAP İdaresi'ne verilmiştir.

GAP İdaresi Bölge'de iki önemli ve büyük dış kaynaklı program yürütmektedir ve bunların bitiş yılı 2007 olarak öngörülmüştür.

Ülke genelinde planlanan ve yasa tasarısı hazırlanan bölge kalkınma ajanslarının kurulması ve faaliyetlerini istenilen etkinlikte yürütebilmesi bir süreç gerektirmektedir ve GAP İdaresi'nin varlığı bu geçiş ve uyum sürecini olumlu bir şekilde etkileyecektir.

GAP İdaresi, 9 ili kapsayan GAP Bölgesi'nde kalkınmanın planlanması, yönlendirilmesi, izlenmesi ve kuruluşlararası koordinasyonun sağlanmasıyla görevli bir kurum olarak faaliyetlerini sürdürmektedir..

Yukarıdaki gerekçeler dikkate alınarak yasal süresi 6 Kasım 2004 tarihinde tamamlanan GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin görev süresinin üç yıl daha uzatılması gerekli görülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Teklifin 1'inci maddesi ile 06 Kasım 1989 tarih ve 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1'nci maddesinde geçen "on beş" ve 13'ncü maddesinde geçen "15" ibarelerinin 18 yıl olarak değıştirilmesi öngörülmektedir.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

**GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ
TEŞKİLATININ KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA 6 KASIM
1989 TARİH VE 388 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME'DE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDAKİ KANUN TEKLİFİ**

Madde 1- 06 Kasım 1989 tarih ve 388 Sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnamenin 1'nci maddesinde geçen "on beş" ve 13'ncü maddesinde geçen "15" ibareleri 18 yıl olarak değiştirilmiştir

Madde 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

